

Ο άγιος Δημητριανός, επίσκοπος Χυτρών (Κυθρέας) (6 Νοεμβρίου)

Αγωνιστής τίμιος κι ηρωικός. Εμπνευστής κι οδηγός του καλού. Άνθρωπος προσευχής και οικονόμος των Μυστηρίων του Θεού. Μορφή που συνδύαζε την αγάπη με τη ζωή της απροσμέτρητης αυτοθυσίας, για τους άλλους. Κόσμημα αληθινό της κυπριακής Εκκλησίας. Να ποιος υπήρξε ο άγιος Δημητριανός, ο επίσκοπος Χύτρων.

Γεννήθηκε στην κωμόπολη Συκαί. Η θέση της κωμόπολης δείχνεται και σήμερα κοντά στο Παλαίκυθρο με το όνομα «Συκά». Της επαρχίας Λευκωσίας, μια κωμόπολη ερειπωμένη σήμερα, την εποχή που στην Κων/πολη βασίλευε ο αυτοκράτορας Θεόφιλος (829-842) μ.Χ.

Ο πατέρας του ήταν ιερέας κι η μητέρα του μια πιστή και θεοφοβούμενη γυναίκα. Ανήκαν κι οι δύο στην αγία εκείνη παράταξη των χριστιανών για τους οποίους η επιστολή προς Διόγνητο αναφέρει χαρακτηριστικά: «Εν σαρκι τυγχάνουσιν, άλλ' ού κατά σάρκα ζώσιν. Επί γης διατρίβουσιν, άλλ' εν ούρανω πολιτεύονται».

Στο ευλογημένο περιβάλλον του χριστιανικού σπιτιού τους μεγάλωσε ο μικρός Δημητριανός με το άρωμα της ευωδίας του Χριστού. Από νωρίς ο ευλαβής πατέρας έπαιρνε το παιδί του στην εκκλησία και το συνήθιζε να τον υπηρετεί στα καθήκοντα του τα ιερατικά. Κτυπούσε το σήμαντρο, άναβε τα καντήλια, ετοιμάζε τον θυμιατό.

Αργότερα, όταν άρχισε να μαθαίνει γράμματα, ο πατέρας τον έβαζε να του διαβάξει κάποιους ύμνους και ψαλμούς. Το πρωί διάβαζε με την παιδική κρυστάλλινη φωνή του τα αναγνώσματα του όρθρου και το βράδυ του εσπερινού με κατάνυξη συγκινητική. Όλοι στην κωμόπολη καμάρωναν το καλό παιδί και το αγαπούσαν.

Κι η μανούλα που το καμάρωνε κι αυτή φρόντιζε το παιδί της να μένει πάντα ξένο στην οποιανδήποτε ύποπτη ανατροφή. Τα λόγια του θείου Αποστόλου «φθείρουσιν ήθη χρηστά ομιλίας κακαί» (Α' Κορ. ιε', 33) κυκλοφορούσαν κάθε στιγμή στο μυαλό της. Για τούτο πρόσεχε.

Κι όχι μόνο αυτό, αλλά και προσπαθούσε τις ελεύθερες ώρες του παιδιού να τις γεμίζει με κάποια καλή απασχόληση. Τα λόγια του σοφού Σειράχ «τέκνα σοι εστί, παίδευσον αυτά» (Σοφ. Σειρ. ζ', 23) πολύ συγκινούσαν την ευσεβή μητέρα. Έτσι ακούραστη αγωνιζόταν με τις συμβουλές και νουθεσίες της να κατευθύνει με επιμέλεια και προσοχή τις σκέψεις του παιδιού της στον δρόμο του Θεού.

Μαζί της το έπαιρνε στις φιλανθρωπικές της επισκέψεις. Μαζί της κι όταν πήγαινε να προσφέρει στους πονεμένους την παρηγοριά. Με τον τρόπο αυτό η ατίμητη μάνα ασκούσε το παιδί από τη μικρή του ηλικία στα έργα της αρετής. Και το ασκούσε με τα λόγια της, μα προ παντός με την αγία ζωή της.

Στο πρόσωπο των αγαπημένων του γονιών ο Δημητριανός έβλεπε και διάβαζε μίαν «επιστολήν Χριστού». Γιατί και των δύο η ζωή ήταν στ' αλήθεια «επιστολή Χριστού, γινωσκομένη και αναγινωσκομένη υπο πάντων ανθρώπων» (Β' Κορ. γ' 2).

Όταν ο Δημητριανός ενηλικιώθηκε, οι γονείς του τον έπεισαν να κάμει οικογένεια. Ο νέος δέχτηκε και νυμφεύθηκε μια πολύ φρόνιμη κι ενάρετη κόρη. Τρεις μήνες όμως ύστερα απο το γάμο του ο Δημητριανός έμεινε και πάλι μόνος. Η αγάπη του Θεού κάλεσε στους ουρανούς την πιστή κι αγνή του σύντροφο. Έφυγε η υπέροχη γυναίκα αγνή και παρθένος όπως αγνός και παρθένος έμεινε κι ο σύντροφος της μέχρι τέλους. Το πλήγμα ήταν βαρύ. Μα η σκέψη πως στον κόσμο αυτόν τίποτα δεν γίνεται χωρίς να το παραχωρήσει ο Κύριος, βοήθησε τον νέο να παρηγορηθεί. «Κύριος έδωκε, Κύριος αφείλετο» έλεγε κι επανελάμβανε δοξολογώντας τον Θεό.

Ύστερα από τη δοκιμασία αυτή ο Δημητριανός αποφάσισε να ακολουθήσει τον μοναχικό βίο στον όποιο έτρεφε και πρωτύτερα μια αγάπη. Η ζωή της ασκήσεως, της εγκράτειας και της προσευχής τον συγκινούσε από παιδί. Ντύθηκε λοιπόν το μοναχικό σχήμα κι έφυγε από το σπίτι.

Στην Κυθρέα κοντά, στην πλαγιά του βουνού ήταν ένα μοναστήρι, που λεγόταν Μοναστήρι του Αγίου Αντωνίου. Δυστυχώς από το μοναστήρι αυτό δεν υπάρχει σήμερα ούτε σημάδι. Μόνο μια τοποθεσία υπάρχει, που λέγεται άγιος Αντώνιος κι ίσως εκεί να ήταν παλιά κτισμένο το μοναστήρι. Σ' αυτά φαίνεται έσπευσε να καταφύγει ο φιλόθεος νέος. Οι πατέρες της Μονής, που τον ήξεραν από προηγούμενες επισκέψεις, με πολλή χαρά τον δέχθηκαν. Στην ησυχία και τη γαλήνη του περιβάλλοντος του μοναστηριού βρήκε ο νέος ό,τι ζητούσε.

Ο πνευματικός αγώνας τον απορροφούσε τόσο πολύ, ώστε πολλές φορές ξεχνούσε και το φαγητό. Με απερίσπαστη την καρδιά κι ασάλευτο τον νου του αγωνιζόταν κάθε μέρα προσεκτικά και σταθερά να ανεβεί της αρετής τα σκαλοπάτια. Με φόβο Θεού και ιερή κατάνυξη παρακολουθούσε τις ιερές ακολουθίες. Η αγία ψυχή του τις ώρες αυτές φλογιζόταν από την αγάπη του Χριστού κι η σκέψη του σκλάβα της αγάπης του πετούσε σ' άλλους κόσμους. Η μελέτη της Άγιας Γραφής τον συγκινούσε βαθύτατα. Σ' αυτήν αφιέρωνε πολλές ώρες της ημέρας και της νύχτας. Και τούτο, γιατί γνώριζε, ότι ο άνθρωπος που μελετά τα λόγια του Θεού «ημέρας και νυκτός», μοιάζει με το δένδρο που είναι φυτεμένο κοντά στα τρεχούμενα νερά και ποτίζεται συνέχεια. Γι' αυτό και δίνει πλούσιους τους καρπούς του στον κατάλληλο καιρό.

Πλούσιους καρπούς της ενάρετης ζωής του άρχισε να δίνει κι ο μακάριος ασκητής. Με την αυτοκυριαρχία του, τη βαθιά του ταπεινοφροσύνη και τον αγιασμό του σώματος χαριτώθηκε από νωρίς με το χάρισμα το θαυματουργικό. Με την προσευχή του επιτυγχάνει να θεραπεύει κάθε αρρώστια και να

αποδιώκει με την προσταγή του δαιμόνια. Η φήμη του προσελκύει καθημερινά πλήθος από επισκέπτες στη Μονή, που έρχονται να ακούσουν τα λόγια του και να λάβουν τη θεραπεία τους. Κανένας απ' τους αρρώστους αυτούς, όπως γράφει ο άγνωστος βιογράφος του, δεν «απεπέμπετο κενός ελπίδων, αλλά πάντες των ποθούμενων δαψιλώς απολαύοντες τα οικεία κατελάμβαναν».

Η πανθομολογούμενη ευσέβεια κι αρετή του μα και τα πολλά θαύματα που έκαμνε με τη χάρη του Θεού, τράβηξαν και την προσοχή του τότε επισκόπου της Κυθρέας, του αγιωτάτου Ευσταθίου, που τον κάλεσε κοντά του και τον χειροτόνησε ιερέα. Στη θέση αυτή ο Δημητριανός φρόντισε να γίνει ο πνευματικός πατέρας της κοινότητας του. Και το πέτυχε. Το πέτυχε χάρη στην πνευματική ζωή που ζούσε, τη βαθιά ευσέβεια, την καλοσύνη, την ταπεινωση, την αγάπη του. Σε πολύ λίγο καιρό η σεβάσμια μορφή του έγινε το κέντρο του ενδιαφέροντος ολόκληρης της Κυθρέας. Μα η όμορφη ζωή του μοναστηρίου τον τραβούσε. Γι' αυτό ύστερα από χρόνια πέτυχε με τις ικεσίες του να συγκινήσει τον ευλαβή επίσκοπο του και να πάρει από αυτόν την άδεια, να ξαναγυρίσει στ' αγαπημένο του μοναστήρι. Όταν έφτασε, βρήκε τους μοναχούς να κλαίνε τον θάνατο του ηγουμένου τους. Σαν τον είδαν, το πρόσωπο τους φωτίστηκε από παρηγοριά κι η καρδιά τους σκίρτησε από ελπίδα. Με παρακλήσεις έπεσαν στα πόδια του και με σεβασμό του ζήτησαν να αποδεχθεί να γίνει ο διάδοχος του, ο πατέρας και προστάτης τους. Παρά την αγάπη που η ψυχή του Δημητριανού ένοιωθε στην απλή και μη διακρινόμενη ζωή, οι παρακλήσεις των πατέρων και συμμοναστών του τον έπεισαν ν' αποδεχθεί και να αναλάβει την ηγουμενία της Μονής. Στην υπηρεσία αυτή ο ακούραστος αθλητής έδωσε πάλι όλο τον εαυτό του. Το μοναστήρι την εποχή αυτή γνώρισε μέρες μεγάλης προόδου υλικής και πνευματικής. Όλοι μιλούσαν με τα καλύτερα λόγια γι' αυτό κι οι χριστιανοί στους πνευματικούς του λόγους έβρισκαν τη γαλήνη και τη χαρά της καρδιάς τους. Όσση πνευματική έγινε για τα γύρω χωριά με τα λόγια των πατέρων, τη διδασκαλία τους, το παράδειγμα τους.

Το ζηλευτό έργο της Μονής ήλθε να διακόψει ο θάνατος του αρχιεπισκόπου της Κωνσταντίας κι η μετάθεση σ' αυτόν του επισκόπου της Κυθρέας, του αγίου Ευσταθίου. Ο θρόνος της Κυθρέας που κενώθηκε, έπρεπε να βρει τον κατάλληλο αντικαταστάτη. Κλήρος και λαός στράφη καν τώρα στον Δημητριανό και τον κάλεσαν να διαδεχθεί τον ιερό Ευστάθιο στον θρόνο των Χυτρών (της Κυθρέας).

Η φυσική αποστροφή που ο ευλαβής κληρικός έτρεφε προς τα μεγάλα αξιώματα τον έκαμαν να φύγει κρυφά από τη μονή και όπως μας λέγει ο βιογράφος του, «καταλαβών τα βορειότερα μέρη του όρους, τόπον αποκρυβής εαυτώ περιεσκόπει, το της αρχιεροσύνης φεύγων εγχείρημα». Με τη βοήθεια κάποιου επιστήθιου φίλου του Παύλου, στον οποίο είχε φανερώσει τον σκοπό του, προχώρησε σε μια σπηλιά κοντά στη θάλασσα κι εκεί αποκρύβηκε. Ύστερα από λίγο καιρό οι άνθρωποι του Αρχιεπισκόπου τον ανακάλυψαν και τον κάλεσαν να τους ακολουθήσει στην Κωνσταντία. Ο ουρανοπολίτης αθλητής υπάκουος, και παρά τη θέληση του παρουσιάστηκε στον Αρχιεπίσκοπο Ευστάθιο, ο οποίος και τον χειροτόνησε επίσκοπο Χυτρών. Επίσκοπο ενός θρόνου ιστορικού, ενός θρόνου που λάμπρυναν πριν απ' αυτόν τέσσερις επίσκοποι, που ανακηρύχτηκαν απο την Εκκλησία μας άγιοι.

Με την εκλογή και τη χειροτονία του «ο λύχνος ετέθη επί την λυχνίαν». Στο πρόσωπο του Δημητριανού οι χριστιανοί βρήκαν τον άξιο ποιμένα, τον σοφό

δάσκαλο, τον σπλαγχνικό πατέρα. Τα λόγια του Κυρίου μας «ο ποιμήν ο καλός την ψυχήν αυτού τίθησιν υπέρ των προβάτων», που χαρακτηρίζουν τον γνήσιο ποιμένα κι άξιο κληρικό, βρήκαν σ' αυτόν τον πιστό κι αφοσιωμένο τηρητή. Κάτι περισσότερο. Τα λόγια αυτά ο θεοφώτιστος επίσκοπος τα 'καμε σκοπό και σύνθημα της ζωής του. Και τα γεγονότα μας το μαρτυρούν. Την εποχή αυτή οι Άραβες (Σαρακηνοί), ένας λαός βάρβαρος που κατοικούσε στη Μεσοποταμία, κινήθηκαν προς δυσμάς μέχρι το νησί μας σαν κατάρα θεική με αρχηγό ένα άγριο δυστυχώς Έλληνα εξωμότη που λεγόταν Δαμιανός. Σ' αυτή τη ληστρική επιδρομή που έγινε γύρω στο 911-912 μ.Χ. και που κράτησε τέσσερις μήνες κούρσεψαν πόλεις και χωριά, κι όταν έφθασαν στην επαρχία του αγίου, πήραν μαζί τους έκτος από τα λάφυρα κι ένα μεγάλο αριθμό αιχμαλώτων. Τον ίδιο τον άγιο δεν τον πείραξαν. Τον σεβάστηκαν. Τους αιχμαλώτους όμως τους πήραν μαζί τους.

Καταλυπημένος ο στοργικός πατέρας που έχανε τα πνευματικά παιδιά του, «αφήκε, ως τον καλό ποιμένα του Ευαγγελίου, τα 99 πρόβατα κι ακολούθησε το ένα». Αφήκε την επαρχία του και παρά τα γηρατιά του - θα ήταν τότε κάπου 77-78 χρόνων - πήγε «οπισθότους» στη μακρινή κι άγνωστη εκείνη χώρα για να ενισχύει και να παρηγορεί τα σκλαβωμένα παιδιά του.

Η ζωή του στον αφιλόξενο τόπο ήταν μια συνεχής προσευχή κι ένας ατέλειωτος θρήνος για τους χριστιανούς του. Προσεύχεται με υπομονή κι επιμονή και πίστη. Τα λόγια του Κυρίου «πάντα όσα εάν αιτήσητε εν τη προσευχή πιστεύοντες λήψεσθε» στριφογυρίζουν συνέχεια στον νου του. Προσεύχεται και περιμένει.

Μια μέρα επιζήτησε και παρουσιάστηκε μπροστά στον ανώτατο άρχοντα των Αράβων. Με θάρρος και παρρησία του εξέθεσε τα μαρτύρια των χριστιανών από την αδικαιολόγητη ληστρική επιδρομή του εξωμότη και ζήτησε την απελευθέρωση τους.

Η Κύπρος τότε είχε ένα ιδιότυπο καθεστώς αυτονομίας. Πλήρωνε φόρους και στο Βυζάντιο και στο Ισλάμ• όταν οι δύο αυτές μεγάλες δυνάμεις του καιρού εκείνου ήταν εμπόλεμες, η Κύπρος έπρεπε να παραμένει ουδέτερη. Ουδέτερη ήταν η Κύπρος και όταν της επιτέθηκαν οι βάρβαροι. Αδικαιολόγητη λοιπόν η επιδρομή και άδικη η κατάληψη και καταστροφή κι αιχμαλωσία.

Τα λόγια του Δεσπότη και τα δάκρυα του μαλάκωσαν την καρδιά του άρχοντα των Αράβων.

— Σταμάτα, Δημητριανέ, του είπε. Τα λόγια σου, τα δάκρυα κι οι προσευχές σου κι η αγάπη σου για τους συμπατριώτες σου, τους αιχμαλώτους της Κύπρου, μας έχουν συγκινήσει. Αν δεν ήσουνα εδώ, θα τους κρατούσαμε για πάντα κοντά μας δούλους μας. Η παρουσία σου μας αναγκάζει να δώσουμε ένα τέλος στην αιχμαλωσία σας. Τα δάκρυα σου ως θεική βροχή μαλάκωσαν την καρδιά μας και μας κάμνουν να πονάμε, όταν σας βλέπουμε. Γι' αυτό σας αφήνουμε ελεύθερους. Πάρε τους ανθρώπους σου και πήγαινε στο καλό. Εμείς για ασφάλεια σας θα σας συνοδέψουμε μέχρι το νησί σας.

Το θαύμα έγινε. Η πίστη του αγίου κι οι προσευχές του θαυματούργησαν. Οι αιχμαλώτοι με συνοδεία ξαναγύρισαν στην αγαπημένη τους πατρίδα.

Η μεγαλειώδης τούτη πράξη του αγίου φέρει στη μνήμη μας κάποιο άλλο

γεγονός... Το αναφέρουμε από σεβασμό και σαν μια πράξη δικαιοσύνης, αλλά και σαν ένα μνημόσυνο. Είναι το γεγονός που έχει ως ήρωα του ένα σύγχρονο κληρικό και γνήσιο φίλο της πολύπαθης Κύπρου μας, τον αείμνηστο μητροπολίτη Τρίκκης Διονύσιο Χαραλάμπους. Κατά τη διάρκεια του επικού αγώνος του 40 είχε κι αυτός συλληφθεί στη Μυτιλήνη όπου έμενε κι ύστερα από πολλές ταλαιπωρίες είχε μεταφερθεί και εγκλεισθεί στο στρατόπεδο του Παύλου Μελά στη Μακεδονία. Αργότερα χάρη στην επέμβαση μερικών ισχυρών φίλων, που ενήργησαν χωρίς να το ξέρει αφέθηκε ελεύθερος, ενώ οι συγκροτούμενοι του θα μεταφέροντα στα χιτλερικά στρατόπεδα της Γερμανίας. Ο αληθινός κληρικός, σαν το 'μαθε απέρριψε χωρίς κανένα ενδοιασμό το άγγελμα της ελευθερίας του και με προθυμία κι αυτοθυσία συγκινητική έσπευσε ν' ακολουθήσει το ποίμνιο του στη νέα του περιπέτεια. Το ποίμνιο του, δηλαδή τους συγκροτούμενους του, που γνώρισε στο στρατόπεδο. Τους συνώδεε εκούσια στην αιχμαλωσία, για να τους παρηγορεί και να τους ενισχύει. Μερικά πολύ συγκινητικά στιγμιότυπα της θεληματικής αυτής δοκιμασίας του μας δίνει ο αείμνηστος πατήρ στο βιβλίο του «Μάρτυρες». Μιμητής κι αυτός του μεγάλου αγίου μας, του Δημητριανού, που έζησε μέχρι το τέλος μια ζωή θυσίας κι αρετής, μια ζωή υποδειγματική. Κοντά σ' αυτόν όσο ζούσε έβρισκαν οι χήρες και τα ορφανά τον προστάτη. Οι θλιμμένοι και καταδιωγμένοι τον παρηγορητή. Οι φυλακισμένοι κι αδικούμενοι τον ελευθερωτή. Οι πονεμένοι κι άρρωστοι τον ιατρό και θεραπευτή. Ναι! Τον ανάργυρο θεραπευτή. Γιατί ο άγιος «τω χαρίσματοι των ιαμάτων πάσαν απήλυνε νόσον και μαλακίαν... ου τέχνη χρώμενος ιατρική των εξ Ιπποκράτους και Γαληνού βοηθημάτων, Χριστού δε μόνον κλήσει και τη του Σταυρού σφραγίδι η δοθείσα τούτω χάρις των ιαμάτων επηκολούθει».

Ο σεβάσμιος επίσκοπος αφήκε τον κόσμο γύρω στα 915-916 μ.Χ. σε ηλικία 81 περίπου χρόνων. Οι πιστοί με δάκρυα πόνου κήδεψαν το σεπτό σκήνωμα του. Στο πρόσωπο του θρήνησαν τον ακλόνητο μαχητή, τον αλύγιστο αγωνιστή, τον στοργικό πατέρα κι ακάματο της αρετής αθλητή.

Στην εποχή μας, εποχή αναστατώσεων και δεινών, εποχή που ο άνθρωπος παρά την τεχνολογική του πρόοδο πνίγεται κυριολεκτικά μέσα στο τέλμα των παθών, που λέγονται εγωισμός, ωφελιμισμός και υλισμός, η μορφή του αγίου Δημητριανού προσφέρεται ως ένα υπέροχο υπόδειγμα ζωής για τον καθένα. Ας το αντιγράψουμε κι ας το μιμηθούμε.

Οι δυσκολίες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε σήμερα οι χριστιανοί, θα ξεπεραστούν μονάχα, αν το πνεύμα της αυτοθυσίας, της ταπεινοφροσύνης κι αγάπης γίνει και της ζωής μας σκοπός. Κι ακόμη αν η φλογερή πίστη και προσευχή, η ζωντανή κι επίμονη προσευχή μικρών και μεγάλων, ποιμένων και ποιμαινομένων γίνει καθημερινό έργο όλων μας. Ναι! Να γίνει έργο, γιατί οι προσευχές που απευθύνονται στον μεγάλο Πατέρα με τον τρόπο αυτό, δεν πάνε χαμένες. Γίνονται ακουστές. Εισακούονται! Εισακούονται και θαυματουργούν! Αυτό δεν συνέβη και με τον άγιο Δημητριανό;

Ιδιαίτερα οι ορθόδοξοι Έλληνες χριστιανοί της μαρτυρικής Κύπρου, οι χριστιανοί που σφαδάζουμε σήμερα κάτω από το πέλμα του βάρβαρου Ασιάτη, γιατί ποθήσαμε και ζητήσαμε την απόκτηση του πολύτιμου αγαθού της ελευθερίας, θα θελήσουμε να κατανοήσουμε την αλήθεια αυτή; Θα θελήσουμε να κατανοήσουμε πως μόνο η ομόνοια κι η ανοχή κι η αγάπη που είναι καρπός μιας γνήσιας χριστιανικής ζωής, μιας ειλικρινούς μετάνοιας κι επιστροφής στον Χριστό και παράθεση ολόκληρης της ζωής μας σ' Αυτόν, θα μας βοηθήσει να

βγούμε από το χάος της συμφοράς, στο οποίο οι ίδιοι ρίξαμε τον εαυτό μας;

Θα θελήσουμε ακόμη, να βοηθήσουμε κι όσους με πείσμα προσπαθούν να αγνοούν τούτη την αλήθεια, να τη γνωρίσουν και ν' αγωνισθούν μ' ενθουσιασμό να τη μεταδώσουν και στους γύρω τους, ώστε να αποτελέσουμε όλοι μας ένα στρατόπεδο προσευχής; Προσευχής θερμής, αδιάλειπτης, κατανυκτικής. Προσευχής που θα αντλεί τη δύναμη της από τη θερμουργό και φωτόλαμπρη πίστη, την πίστη του Χριστού;

Το ευχόμαστε μ' όλη μας την ψυχή!

Απολυτικό Κανόνα

πίστεως και εικόνα πραότητας...